Versiune electronică: [V1.0]

Gabriel García Márquez

POVESTIRI

MOARTE CONSTANTĂ DINCOLO DE DRAGOSTE

Senatorul Onesimo Sánchez mai avea şase luni şi unsprezece zile până să moară când a întâlnit-o pe femeia vieții lui. A cunoscut-o la Rosal del Virrey, un sătuc iluzoriu care, în timpul nopții, era port clandestin pentru corăbiile contrabandiştilor, dar care în bătaia soarelui părea locul cel mai nenorocit al deşertului, în fața unei mări sălbatice şi pierdute, şi atât de departe de orice aşezare, că nimeni n-ar fi bănuit că acolo sălăşluia cineva în stare să schimbe soarta unei ființe. Până şi numele părea o glumă, căci singurul trandafir care s-a văzut în satul acela a fost adus de senatorul Onăsimo Sánchez în persoană, chiar în seara când a cunoscut-o pe Laura Farina.

A fost o escală inevitabilă în campania electorală care avea loc o dată la patru ani. Dimineața sosiră furgoanele trupei de actori. Mai târziu veniră camioanele cu indienii tocmiți pentru a îngroşa rândurile mulțimii, pe care-i duceau prin sate, în cursul manifestărilor oficiale. Cu puțin înainte de unsprezece, o dată cu muzica şi petardele şi jeep-urile cortegiului, apăru automobilul ministerial de culoarea siropului de fragi. Senatorul Onesimo Sánchez stătuse placid şi fără vârstă în maşina cu aer condiționat, însă îndată ce deschise portiera, îl înfiora o pală de foc, iar cămaşa de mătase naturală i se îmbibă de o supă alburie şi se simți cu mulți ani mai bătrân şi mai singur ca niciodată, în viața reală

împlinise cu puțin timp în urmă patruzeci şi doi, îşi luase onorabil diploma de inginer în metalurgie la Gottingen şi era un cititor perseverent, deşi fără prea mare succes, al clasicilor latini prost traduşi. Era căsătorit cu o nemțoaică veselă cu care avea cinci copii, fericiți cu toții la ei acasă, iar el fusese cel mai fericit dintre toți până când îi aduseră la cunoştință, cu trei luni înainte, că de Crăciun avea să moară.

În vreme ce se terminau pregătirile pentru manifestația publică, senatorul reuşi să rămână singur un ceas în casa care îi fusese pusă la dispoziție pentru a se odihni, înainte de a se întinde, puse în apa de băut un trandafir natural pe care-l ținuse în viață cât străbătuse deşertul, mâncă fulgii de cereale de regim pe care-i adusese cu el spre a scăpa de repetatele frigărui de ied care-l aşteptau în cursul zilei şi luă mai multe pastile calmante înainte de ora cuvenită, aşa încât să simtă alinarea înaintea durerii. Puse apoi ventilatorul electric foarte aproape de hamac şi se întinse gol vreme de cincisprezece minute în penumbra trandafirului, făcând un mare efort să-şi abată gândurile şi să nu se lase copleşit de oboseala morții în vreme ce dormita, în afară de medici, nimeni nu ştia că era condamnat la un termen fix, căci se hotărâse să-şi îndure secretul de unul singur, fără să-şi schimbe viața, şi aceasta nu din mândrie, ci din pudoare.

Se simțea stăpân cu desăvârşire pe voința sa când îşi făcu iar apariția în public, la trei după-amiaza, odihnit şi curat, cu nişte pantaloni ecru, de in, şi o cămaşă înflorată, având moralul întreținut de pastilele pentru durere. Totuşi, gândul morții îl rodea mult mai perfid decât bănuia el, fiindcă urcând la tribună simți un dispreț ciudat pentru cei care şi-au disputat norocul de a-i strânge mâna şi nu s-a mai înduioşat ca odinioară de gloata de indieni desculți care abia mai puteau îndura dogoarea pietrelor încinse din mica piață stearpă. Făcu să amuțească aplauzele cu un semn din mână, aproape cu furie, şi începu să vorbească fără gesturi, cu ochii ațintiți asupra mării ce gemea de căldură. Vocea-i domoală şi profundă avea calitatea apei nemişcate, însă discursul învățat pe dinafară şi rostit de atâtea ori nu era menit să spună adevărul, ci sa contracareze o sentință fatalistă din cartea a patra a memoriilor lui Marc Aureliu.

— Suntem aici pentru a înfrânge natura, începu, împotriva tuturor convingerilor lui. Nu o să mai fim copiii de pripas ai patriei, orfanii Domnului în împărăția setei şi a capriciilor vremii, nici exilații pe propriile noastre meleaguri. Vom fi alții, doamnelor

şi domnilor, vom fi mari şi fericiţi.

Erau formulele bâlciului său. Pe când vorbea, ajutoarele lui aruncau în văzduh pumni de păsările de hârtie, iar alcătuirile acelea artificiale căpătau viaţă, zburătăceau peste tribuna de scânduri şi o apucau spre mare, în acelaşi timp, alţii scoteau din furgoane nişte copaci de decor cu frunze din fetru şi-i plantau în spatele mulţimii, în pământul cu salpetru, în sfârşit, ridicară o faţadă de carton cu case pictate, cu cărămizi roşii şi geamuri de sticlă, şi astupară cu ea colibele prăpădite din viaţa reală.

Senatorul îşi prelungi discursul cu două citate în latină, ca să lase timp pentru pregătirea farsei. Făgădui maşini de fabricat ploaia, crescătorii mobile de animale domestice, balsamuri ale fericirii ce aveau să facă legumele să crească în solul arid şi ciorchini de clopoţei la ferestre. Când văzu că lumea-i plăsmuită era gata, o arătă cu degetul.

— Aşa vom fi, doamnelor şi domnilor! strigă. Priviţi. Aşa vom fi.

Publicul se întoarse. Un transatlantic de hârtie pictată trecea prin spatele caselor şi era mai înalt decât casele cele mai înalte din oraşul acela artificial. Numai senatorul luă aminte că, de atâta montat şi desfăcut şi de atât cărat dintr-un loc într-altul, oraşul de carton cu clădiri suprapuse era stricat de intemperii şi aproape la fel de sărac, plin de praf şi trist ca Rosal del Virrey.

În doisprezece ani, Nelson Farina venise să-l salute pe senator de mai multe ori. Ascultă discursul din hamacul lui, la răstimpurile când se trezea din somnul de după-amiază, sub bolta răcoroasă a unei case de scânduri negeluite pe care şi-o ridicase cu propriile-i mâini de spiţer, cu care-şi ciopârţise prima nevastă. Fugise din puşcăria din Cayenne şi apăruse la Rosal del Virrey într-un vas plin de papagali nevinovaţi, cu o negresă frumoasă şi hulitoare pe care o întâlnise la Paramaribo, şi cu care avea o fată. Femeia muri de moarte bună la puţină vreme şi nu avu soarta celeilalte, ale cărei rămăşiţe ajunseră îngrăşământul propriei grădini de conopidă, ci fusese îngropată cu numele-i de olandeză în cimitirul satului. Fiica îi moştenise culoarea şi talia, şi ochii aurii şi uimiţi ai părintelui ei, iar acesta socotea că fata lui era cea mai frumoasă din lume.

De când îl cunoscuse pe senatorul Onesimo Sánchez, în prima campanie electorală, Nelson Farina îl implorase să-l ajute să facă rost de o ţidulă falsă de identitate care l-ar fi pus la adăpost de justiţie. Senatorul, amabil, dar ferm, îl refuzase. Nelson Farina nu se dădu bătut preţ de câţiva ani şi ori de câte ori găsise prilejul îşi

reînnoise cererea, invocând tot felul de motive, însă primise veşnic acelaşi răspuns. Astfel încât de data aceasta rămase în hamac, condamnat să putrezească de viu în bârlogul acela încins de piraţi. Când a auzit aplauzele de sfârşit, şi-a ridicat capul şi pe deasupra ţăruşilor gardului a văzut reversul farsei; stâlpii clădirilor, scheletul copacilor, iluzioniştii ascunşi care împingeau transatlanticul. Îşi revărsă mânia.

— Merde, spuse, c'est le Blancáman de la politique. După discurs, ca de obicei, senatorul se plimbă pe jos pe ulițele satului, însoțit de muzică şi petarde, asediat de oamenii care-i povesteau păsurile. Senatorul îi asculta bine dispus şi mereu găsea o cale de a-i linişti pe toţi fără să le promită favoruri greu de făcut. O femeie cocoțată pe acoperişul unei case, cu cei şase copii mici pe care-i avea, izbuti să se facă auzită peste larma şi tunetele iscate de pulbere.

— Eu nu cer mare lucru, domnule senator, spuse ea, doar un măgar ca s-aduc apă de la Puțul Spânzuratului.

Senatorul se uită la cei şase copii sfrijiți.

— Ce s-a întâmplat cu bărbatul tău? întrebă.

— S-a dus să-şi caute norocul în insula Aruba, răspunse femeia cu voioşie, şi a dat peste o venetică din cele care îşi pun diamante în dinți.

Răspunsul stârni hohote răsunătoare.

— Bine, hotărî senatorul, vei avea măgarul.

La puțină vreme, un aghiotant de-ai săi aduse acasă la femeie un măgar de povară, pe spinarea căruia stătea scris cu vopsea ce nu se mai şterge o lozincă electorală, pentru ca nimeni să nu uite că era un dar de la senator.

În scurtul răstimp petrecut în stradă făcu şi alte gesturi mai neînsemnate şi îi mai şi dădu o lingură de doctorie unui bolnav care fusese scos cu patul în poarta casei, ca să-l vadă trecând. La ultimul colț, printre parii din curte, îl văzu pe Nelson Farina în hamac şi i se păru cenuşiu şi abătut, dar îl salută fără căldură.

— Ce mai faceți?

Nelson Farina se răsuci în hamac şi-l cufundă în chihlimbarul trist al privirii sale.

— Moi, vous savez, zise.

Fata lui ieşi în curte auzindu-i vorbind. Purta o rochie țărănească ordinară şi ponosită, avea părul împodobit cu panglici colorate şi fața unsă ca să se protejeze de soare, dar chiar şi în ținuta aceea neglijentă se putea presupune că nu exista o altă fată

mau frumoasă pe lume. Senatorului i se tăie răsuflarea.

— Drace, suspină plin de uimire, ce-i mai trece Domnului prin cap!

În seara aceea, Nelson Farina şi-a îmbrăcat fata cu hainele cele mai bune şi a trimis-o la senator. Doi gardieni înarmați cu puşti, care picoteau de zăpuşeală în casa de împrumut, îi porunciră să aştepte stând pe singurul scaun din vestibul.

Senatorul se afla în camera alăturată împreună cu notabilitățile din Rosal del Virrey, pe care le convocase spre a le spune în față adevărurile pe care le ascundea în discursuri. Semănau atât de mult cu cei care-l ascultau veşnic, în toate satele din deşert, încât însuşi senatorul se simțea sătul până-n gât de aceeaşi adunare seară de seară.

Avea cămaşa udă de sudoare şi încerca să şi-o usuce pe trup cu briza caldă a ventilatorului electric ce zumzăia ca un bărzăun în toropeala odăii.

— Noi, de bună seamă, nu mâncăm păsările de hârtie, spuse. Dumneavoastră toți ştiți, ca şi mine, ca în ziua când vor fi copaci şi flori în această groapă de bălegar, în ziua când vor fi heringi în loc de gângănii în ape, în ziua aceea nici dumneavoastră şi nici eu n-o să mai avem ce căuta aici. Am dreptate?

Nu răspunse nimeni. In vreme ce vorbea, senatorul smulse o poză din calendar şi făcu cu mâinile un fluture de hârtie. Îl aşeză în curentul ventilatorului, fără nici un rost, iar fluturele zbură de jur împrejur prin odaie şi ieşi apoi prin uşa întredeschisă. Senatorul vorbi mai departe cu o stăpânire de sine întreținută de complicitatea morții.

— Atunci, zise, nu trebuie să vă mai repet ceea ce ştiți prea bine, că realegerea mea e o afacere mai bună pentru dumneavoastră decât pentru mine, fiindcă eu sunt sătul până-n gât de ape urât mirositoare şi de sudoare de indieni, pe când dumneavoastră din asta trăiți.

Laura Farina văzu ieşind fluturele de hârtie. Numai ea îl văzu, căci gardienii din vestibul adormiseră pe banca de lemn cu spătar, cu puştile în brațe. După mai multe rotiri, uriaşul fluture colorat se desfăcu de tot, se lovi de perete şi rămase lipit acolo. Laura Farina se strădui să-l desprindă cu unghiile. Unul dintre gardieni se trezi la aplauzele din odaia alăturată şi luă seama la încercarea-i zadarnică.

— Nu se poate desprinde, zise prin somn. E zugrăvit pe perete.

Laura Farina se aşeză iar, tocmai când prinseră să iasă bărbații

de la adunare. Senatorul rămase în uşa camerei, cu mâna pe clanță, şi o descoperi pe Laura Farina numai când vestibulul se golise.

— Ce faci aici?

— C'est de la part de mon père, spuse ea.

Senatorul pricepu, apoi cercetă cu privirea gardianul somnoros, o cercetă şi pe Laura Farina, a cărei frumusețe de necrezut era mai imperioasă decât durerea lui, hotărând atunci ca moartea să aleagă pentru el.

— Intră, îi spuse.

Laura Farina rămase în uşa camerei, minunându-se; mii de bilete de bancă pluteau prin aer, fâlfâind ca fluturii. Dar senatorul închise ventilatorul, iar biletele rămase fără aer se aşternură peste lucrurile din încăpere.

— Vezi, zâmbi, până şi rahatul zboară.

Laura Farina se aşează ca o elevă, la şcoală. Avea pielea netedă şi catifelata, de aceeaşi culoare şi de aceeaşi densitate solară ca petrolul brut, iar pletele-i erau coamă de mânză şi ochii imenşi mai limpezi ca lumina. Senatorul îi urmări firul privirii şi dădu de trandafirul pătat de salpetru.

— E un trandafir, zise.

— Da, spuse ea cu o uşoară descumpănire, am văzut trandafiri la Riohacha.

Senatorul se aşeză pe un pat de campanie, vorbind de trandafiri, în timp ce-şi descheia cămaşa. Pe coaste, unde bănuia ca se află inima înlăuntrul pieptului, avea tatuajul de corsar cu o inimă străpunsă de o săgeată. Aruncă pe jos cămaşă umedă şi o rugă pe Lăură Farina să-l ajute să-şi scoată ghetele.

Ea îngenunche în dreptul patului. Senatorul o urmări cu privirea iscoditor, dus pe gânduri, şi, în vreme ce ea îi desfăcea şireturile, se întrebă cui îi va aduce nenoroc întâlnirea aceea.

— Eşti o copilă, spuse.

— Să nu credeți, spuse ea. Împlinesc nouăsprezece ani în aprilie.

Senatorul se simți interesat.

— În ce zi?

— Pe unsprezece, spuse ea.

Senatorul se simți mai bine. „Suntem Berbeci", zise. Şi adăugă zâmbind:

— E semnul singurătății.

Laura Farina nu-l luă în seamă, fiindcă nu ştia unde să pună

ghetele. Senatorul, la rândul lui, nu ştia cum să să descurce cu Laura Farina, căci nu eră obişnuit cu iubirile neprevăzute şi pe deasupra era conştient că aceasta izvora din lipsa de demnitate. Numai ca să câştige timp de gândire o strânse pe Laura Farina cu genunchii, îi înlănţui talia şi se întinse pe spate în pat. Atunci înţelese că ea nu purtă nimic pe sub rochie, fiindcă trupul îi împrăştia o mireasmă tainică de animal de munte, dar avea sufletul înspăimântat şi pielea năpădită de o sudoare de gheaţă.

— Nimeni nu mă iubeşte, suspină el.

Laura Farina dădu să spună ceva, însă nu avea aer decât să respire. O culcă lângă el ca s-o ajute, stinse lumina, iar odaia rămase în penumbra trandafirului. Ea se lăsă în mila sorţii. Senatorul o mângâie încet, o căuta cu mâna aproape fără s-o atingă, dar unde spera s-o afle dădu peste o oprelişte de fier.

— Ce-ai aici?

— Un lacăt, spuse ea.

— Ce nebunie! spuse senatorul, furios, şi o întrebă ceea ce ştia prea bine: Unde e cheia?

Laura Farina răsuflă uşurată.

— O are tata, răspunse. Mi-a spus să vă transmit să trimiteţi pe cineva s-o caute şi să-i mai trimiteţi şi un angajament scris că o să-i rezolvaţi situaţia.

Senatorul se încorda. „Franţuz ticălos", murmură idignat. Apoi închise ochii să se destindă şi se regăsi pe sine în întuneric. „Aminteşte-ţi – îşi aminti – că de vei fi tu sau va fi oricare altul, veţi muri în scurtă vreme şi că puţin mai apoi nu va rămâne din voi nici măcar numele." Aşteptă să-i treacă înfiorarea.

— Spune-mi ceva, întrebă atunci. Ce-ai auzit că se spune despre mine?

— Adevăru-adevărat?

— Adevăru-adevărat.

— Ei bine, se încumetă Laura Farina, se zice că sunteţi mai rău decât ceilalţi, pentru că sunteţi altfel.

Senatorul nu-şi pierdu cumpătul. Tăcu îndelung, cu ochii închişi, iar când îi deschise părea că se întoarce din străfundurile instinctelor sale cele mai ascunse.

— La naiba, hotărî. Spune-i ticălosului care ţi-e tată că-i voi aranja treaba.

— Dacă vreţi, mă duc chiar eu după cheie, zise Laura Farina.

Senatorul o reţinu.

— Uită de cheie, spuse, şi dormi puţin cu mine. E bine să stai

cu cineva când eşti singur.

Atunci ea îl culcă pe umărul ei cu ochii țintă la trandafir. Senatorul îi cuprinse mijlocul, îşi ascunse chipul la subsuoara ei de animal de munte şi se lăsă pradă groazei. După şase luni şi unsprezece zile avea să moară în aceeaşi poziție, înnebunit şi repudiat în urma scandalului public din pricina Laurei Farina, şi plângând de furia de a muri fără ea.

1970